

Jan Hlavsa z Liboslavě nemohl pochopitelně prozradit na sjezdu jednoty měst, kam se pražské vojsko nejprve obrátí; avšak s Janovským i se Žaludem měl již dříve dohodnuto, že to bude proti tvrzi Tochovicům nedaleko Březnice, tedy v přímém sousedství Zdeňka Lva z Rožmitálu. Heřman z Janovic s určitostí tvrdil, že se na tvrzi skrývají pomocníci Zdeňka Malovce a že je tam uložena část zboží, které pobral tábořským kupcům.

Za sychravého říjnového dne vytáhl z Prahy oddíl o dvou stech padesáti pěších a padesáti koních s dvěma menšími děly nově ulitými a osmdesáti hákovnicemi. Vedl jej hejtman Žalud společně s Heřmanem z Janovic.

Zdálo se, že v Tochovicích neměli nejmenšího tušení o jejich příchodu. Jak vtáhli do městečka, vybíhali sousedé ze vrat, mezi jinými i Václav Pejše, krupař. Dívá se, jak vojáci staví dělo, a tu se k němu přitochí vysoký jezdec, zarostlý v tváři, v níž svítí bílé zuby, a uhodí ho mečem na plocho přes plece:

„Nu, sousede, nedívej se a pomoz nám přece, zavolal na krupaře.

Krupař tedy pomáhá drábům postavit dělo. Jedno postavili u kostela, druhé u brány do dvora. Zatím někdo rozezvučel zvon na poplach a ve tvrzi tarasili bránu. To již hořel dvůr. Tochovičtí sousedé bezradně přihlíželi. Ostatně, jak pomoci proti takovému vojsku s koňmi, děly a vozy?

Prvé dělové rány zarachotily. Dřevěné podsebití na hradbách tvrze, vypínající se vedle hořícího dvora, se povážlivě zatřáslo. Z hákovnic se sypaly proti tvrzi menší kulky jako ničivé krupobití. Tu se na věži objevil muž, zoufale rozhazující rukama. Bylo zřejmo, že něco volá, ale pro rány z hákovnic nebylo slyšet. Žalud dal tedy rozkaz, aby přestali se střelbou, a hned se ozval naříkavý hlas:

„Nestřílejte, nestřílejte, vzdáváme se vám.

„Otevřte bránu rozkazoval Janovský.

„Otevřeme, otevřeme, jen nestřílejte, sliboval muž a zmizel s věže.

Za chvíli se skutečně otevřela brána a drábi z pražského vojska vnikli do tvrze. Vyváděli pak odtud zajaté – muže i ženy. Janovský se Žaludem se vyptávali zajatých, kdo jsou. Byla to především paní tvrze Vranovská, vdova po Oldřichu Vranovském z Valdeka, kdysi ve službách Zdeňka Lva z Rožmitálu. Věru, ať to bylo kdekoli, vždycky se narazilo na pana Lva! Dále tu byli její dva synové a dvě dcery i zeť Vilém Bechyně z Lažan ze zchudlého rodu, vedle několika pomocníků tohoto loupeživého pána. Neškodné domácí služebnictvo nechali s pokojem, ale panstvo se všemi pomocníky svázali a naložili na vozy. Žoldněři vynášeli z tvrze kořist, která byla nejlepším svědectvím lotrovských choutek obyvatelů Tochovic: soudky šafránu, pepře a jiného koření, postavy plátna a jiné krámské zboží ve velkém množství. Heřman z Janovic mohl být spokojen

spokojen, že se nemýlil a nezklamal pana Hlavsu. Vedl Pražany k správnému cíli.

Zapalte tvrz! velel hejtmani Žalud, když byla všechna kořist vynesena.

Spokojený Janovský se zatím obracel k sousedům a sedlákům, přivábeným rušnou podívanou:

„Hej, sousedé a sedláci, nezevlujte mi tady a srovnejte raději pivovar a sladovnu se zemí!“ volal na ně. Věděl dobře, že se tak nejlépe zavděčí městům, v jejichž službě přitřhl do Tochovic. „Kdo se nejvíc přičiní, může si pobrat za odměnu dobytek paní Vranovské,“ dodával, protože byl v dobré náladě.

Úder proti Tochovicům působil po celém okolí jako blesk z jasného nebe. Rytíř Kerunk z Lomu ráno klidně vstal a sešel se své tvrze v Lazsku do dvorce, kde se srazil s jakýmsi určicím člověkem.

„Dobývají Tochovic. Již tam zvoní k šturmu a z děl střílejí,“ volá člověk.

„Co povídáš?“ křikne rytíř.

„Jen se podívejte a poslechněte, Vaše Milosti,“ nato člověk.

Rytíř opravdu běží zpátky na tvrz a s pavlače slyší rány z děl, poplašné zvonění a za chvíli vidí i kouř z hořícího dvora či tvrze. Kerunk z Lomu se znepokojil.

„Jářku, sousede,“ volá na chlapíka, který mu udýchaně oznámil novinu. „Běž se podívat, co se děje. Zaplatím ti.“

„Již běžím, Vaše Milosti,“ odpovídá člověk a utíká k Tochovicům.

Rytíř z Lomu se dívá s pavlače, ale slyší jen lomoz a vidí sloupy kouře. Nemůže se dočkat, až se posel vrátí. Štěstí mu však přeje: zahlédl dva formany, jak jedou od Tochovic. Seběhl zase s tvrze a utíkal k silnici naproti formanům, aby se vyptal, co se vlastně děje.

„Co je v Tochovicích?“ volal z dálky na formany.

Formani se zastavují a hned vykládají ze široka:

„Když jsme jeli k vrchu, slyšeli jsme střílení a trubače, jak troubí, a lidi, jak křičí, a že se zvoní na poplach.“

Více však nevěděli. Nedočkavý rytíř vykročil sám k Tochovicům. O kousek dále vidí, že přichází jakási žena. Že byl již udýchán, počkal na ni a hned se ptal:

„Co se děje v Tochovicích?“

„Vojáci tam vtrhli,“ křičí vyděšená sousedka. „Paní Vranovskou zajali a svázali i s dětmi. A k vám, na Lazsko, prý potáhnou, povídali sousedé.“

Kerunk z Lomu se zděsil. To mu tak ještě chybělo! Pokojně si hospodaří na svém statku a teď se přihrnou jacísi drábi, vypálí mu dvůr s tvrzí a odvezou ho do zajetí! Utíkal zpátky do tvrze, kde se srazil se svou ulekanou chotí.

„Je zle!“ volá na ni. „Pálí zemanské dvory a dobré lidi berou do zajetí.“

Paní spráskla ruce a nebyla schopna slova.

„Rychle mou zbroj a koně mi sedlej,“ rozkazoval zatím Kerunk z Lomu svému pacholku. Již měl na sobě pancíř a připínal si plechy, když se rozmyslil jinak:

„Tochovičtí drželi s Malovcem. Ten mladý Bechyně z Lažan se mi nikdy nelíbil. Tancuje a hraje v kostky. Já jsem nikomu nic neudělal,“ mluvil rozvázně ke své manželce. „Kdybych ujížděl, myslili by si, že jsem vinen.“ A již se sebe zase strhal zbroj.

Postavili se s ženou k oknu a viděli, že vojsko táhne od Tochovic k nim, k Lazsku.

Nezdálo se však, že by chtěli na tvrz útočit. Dívali se tedy, jak táhnou okolo nich:

Pěchota s děly a vozy a hle, zde drkotá vůz, na němž vezou zajatou paní Vranovskou s dětmi. Když paní z Lomu spatřila zbědovanou sousedku, vyhrkly jí slzy:

„Muži, dovol mi, ať vyjdu ven a polituji ji v jejím zármutku,“ řekla.

„Jen si jdi,“ svolil rytíř Kerunk, když viděl, že vojsko táhne mimo tvrz docela pokojně. Díval se pak, jak jeho paní šla k vozu a chtěla promluvit s paní Vranovskou; oni však jeli dál, ani nezastavili a bylo pouze vidět, jak paní Vranovská lomí rukama. Co však volá, neslyšeli pro hřmot pochoduujícího vojska. Kerunk také viděl, jak na obzoru, kde byly Tochovice, vyrazil nový sloup dýmu. To zapálili tvrz.

Po pěších dojeli jízdní a skupina z nich zajela až na dvůr tvrze rytíře Kerunka z Lomu, který nechal bránu otevřenu, aby bylo patrné, že se nechce bránit a že nic neskrývá.

„Jsem hejtman pražského vojska Žalud, pane rytíři,“ představoval se velitel oddílu a hned se ptal, neschoval-li se snad někdo z Tochovických na lazské tvrzi. Rytíř ho ujišťoval, že nikdo, že mohou tvrz prohledat.

„A proč tak zle hospodaříte?“ odvážil se Kerunk nakonec otázky. Žalud jen pokrčil rameny a nic neřekl. Zato vysoký, zarostlý jezdec s bílými zuby, který si rovněž počínal jako velitel, ochotně odpovídal Kerunkovi:

„Co ti mám říkat? Zemane z Tochovic nám dali sami příčinu, když bez řádného opovědění loupili a pomáhali Malovcovi.“

Pak Žalud pozdravil Kerunka na rozloučenou, dal pokyn jezdcům a odklusali za ostatním vojskem.

Nejen v Lazsku, ale všude po cestě, kudy táhlo vítězným pochodem pražské vojsko, vybíhali lidé z tvrzí, dvorů a vesnic, aby spatřili sražené řady drábů s děly a hákovnicemi, jezdce i vozy, na nichž vezli kořist a zajaté z Tochovic. Paní Vranovská, jež nepřestávala lomit rukama, a její světlovlasý synáček Jaroslav budili v lidu útrpnost.

V Mníšku se vojsko zastavilo na noc. Vězně nechali svázané na voze, kde je dobře hlídali žoldněři, sedící okolo zapálených ohňů. Heřman dbal o to, aby všude byly rozestaveny stráže, neboť bylo nebezpečí, že by se Malovec nebo některý jiný zeman pokusil zajaté vysvobodit nočním přepadením. Druhého dne dokončili cestu do Prahy. Drábi s ručnicemi obklopili vozy se zajatými a když šli přes Karlův most, stříleli z ručnic, oznamující vítězný příchod.

Zajatci byli uvězněni na Staroměstské radnici a Vilém Bechyně z Lažan se svými pomocníky hýli tázání útrpným právem, aby prozradili ostatní škůdce. Jejich výpověď na mučidlech potvrdila vše, co o nepřátelích královských měst řekl Hlavsovi a Paškovi Heřman z Janovic. Když první podnik proti záškodníkům skončil takovým zdarem, mohli pokračovat v dalších trestných výpravách.